

30-LETNICA REVİJE ANDRAGOŠKA SPOZNANJA

Prva številka revije *Andragoška spoznanja* je izšla leta 1995, kar pomeni, da letos obeležujemo 30-letnico. V prvem uvodniku revije je Ana Krajnc (1995), glavna (in ustanovna) urednica, poudarila, da so *Andragoška spoznanja* »osrednja slovenska revija, ki bo vsebinsko enakovredno pokrivala *vsa področja izobraževanja odraslih*« (str. 3, poudarek v originalu). Gotovo po 30 letih publikacija ohranja tovrstno izhodiščno poslanstvo, saj objavlja prispevke s širšega področja družboslovnih in humanističnih ved, pa tudi drugih znanstvenih disciplin, ki obravnavajo raznolike vidike učenja in izobraževanja v odraslosti in starosti ter s tem povezane pojave, kakor tudi prispevke, ki pokrivajo različna področja izobraževanja odraslih, kot so splošno izobraževanje odraslih (pismenost), izobraževanje za dejavno državljanstvo in migrante, visokošolsko izobraževanje odraslih, izobraževanje in usposabljanje na delovnem mestu (učenje na delu), skupnostno izobraževanje, ljudsko izobraževanje, izobraževanje v muzejih, galerijah in knjižnicah, izobraževanje na daljavo in drugo (gl. Rubenson, 2010).

Revija je vsa ta leta prav tako odpirala prostor za širjenje stroke, krepila dialog in izmenjavo spoznanj med raziskovalci in praktiki, omogočala polemiko in kritiko ter imela pomembno vlogo pri razvoju in uvajanju novosti v izobraževanje odraslih v slovenski praksi, kot je predvidela Ana Krajnc (1995) ob začetku njenega izhajanja, reflektirala Nives Ličen (2014) ob 20-letnici revije in čemur pritrjujemo tudi sami v času našega urednikovanja.

Analiza ključnih besed vseh člankov in uvodnikov iz treh desetletij izhajanja kaže, da prispevki *Andragoških spoznanj* pričakovano najpogosteje obravnavajo različne izobraževalne in učne procese. »Izobraževanje odraslih«, »izobraževanje«, »vseživljenjsko učenje« in »učenje« so edine ključne besede s frekvenco pojavnosti nad 30 (gl. Slika 1).¹ Hkrati se vsaj trikrat med ključnimi besedami pojavi še 36 drugih izrazov za poimenovanje (različnih) procesov izobraževanja in učenja, kar kaže na precejšnjo konceptualno in pojmovno raznolikost (npr. priložnostno učenje, medgeneracijsko učenje, visokošolsko izobraževanje odraslih). Skupno se med vsemi 3307 ključnimi besedami prispevkov skoraj polovica

1 V večini člankov in uvodnikov so ključne besede že navedene, pri preostalih (predvsem prispevki iz prvih osmih letnikov) pa smo te izluščili iz samostalniških in posamostaljenih besed in besednih zvez naslovov prispevkov. Vse ključne besede smo pustili v izvorni obliki, v nekaterih primerih smo zgolj v prevladujočo obliko združili besede s skupnim pomenom in različnim slovničnim številom (npr. reforma/reforme, študijski krožek/studijski krožki, učeča se organizacija/učeče se organizacije) in poenotili različno zapisane sinonimne besede (npr. študentje/študenti, izpopolnjevanje/spopolnjevanje, IKT/informacijsko-komunikacijska tehnologija). Celoten kronološki seznam ključnih besed je dostopen na spletni strani revije kot priloga temu predgovoru.

(48 %) ključnih besed pojavi zgolj enkrat, 12 % ključnih besed se pojavi po dvakrat, najpogostejših 40 % ključnih besed pa je skupaj s frekvenco pojavnosti navedenih na Sliki 1.

Slika 1

Frekvenca pojavnosti ključnih besed člankov in uvodnikov v 30 letnikih revije

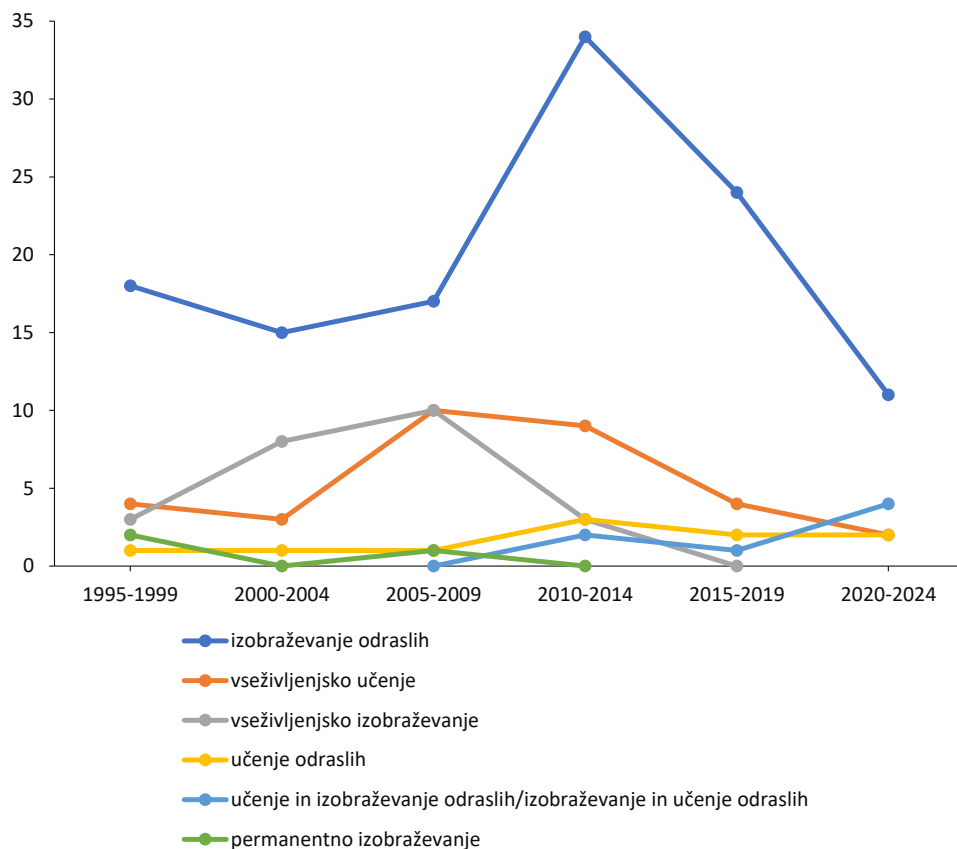

Opomba. Na sliki so navedene ključne besede, ki se pojavijo v vsaj treh različnih člankih in/ali uvodnikih.

Opazne so tudi nekatere spremembe v rabi konceptov skozi različna obdobja izhajanja revije, zato na Grafu 1 po petletnih obdobjih prikazujemo še frekvenco pojavnosti posameznih konceptov, ki specifično obravnavajo izobraževanje in učenje odraslih.

Graf 1

Osrednji izrazi za poimenovanje izobraževanja in učenja odraslih, ki so se v 30 letnikih pojavljali med ključnimi besedami uvodnikov in člankov *Andragoških spoznanj*

Opomba. Podatki so prikazani po petletjih, pri čemer je pomembno opozoriti, da je revija v obdobju 1995–2018 izhajala štirikrat letno, v obdobju 2019–2020 trikrat letno ter nato dvakrat letno. Število prispevkov in posledično število ključnih besed se je ob tem razlikovalo tudi med posameznimi letniki in številkami. Od skupno 3307 ključnih besed jih tako 352 sodi v prvo, 497 v drugo, 634 v tretje, 791 v četrto, 644 v peto ter 389 v šesto petletje izhajanja revije.

Ob pričakovani prevladi »izobraževanja odraslih« je bolj presenetljiv znaten upad rabe termina v zadnjem desetletju, v katerem je vse pogostejše njegovo pojavljanje v skupnem kontekstu z učenjem odraslih – kot »učenje in izobraževanje odraslih« oz. kot »izobraževanje in učenje odraslih«. Preostali koncepti v zadnjem desetletju prav tako izkazujejo upad, kar gre delno pripisati skupni manjši frekvenci ključnih besed. Kljub temu je opazen upad tudi pri »vseživljenjskem učenju« in »vseživljenjskem izobraževanju«, ki sta oba svoj vrhunec doživela v obdobju 2005–2009. Takšen upad odseva širše globalne trende, saj je dokaj skladen z angleškim govornim območjem, kot v tej številki *Andragoških spoznanj* v svojem članku pokaže Shalini Singh. Ob tem sta se očitno dva od navedenih konceptov

v tem obdobju povsem poslovala iz rabe: »permanentno izobraževanje« se je namreč nazadnje med ključnimi besedami pojavilo leta 2007, »vseživljenjsko izobraževanje«, nekdanji drugi najpogostejši koncept, pa leta 2014.

V zadnjih 10 letih postaja revija zaradi odprtega dostopa do člankov, objavljanja prispevkov v angleškem jeziku ter privabljanja (prepoznavnejših) mednarodnih avtorjev vse bolj vidna tudi med strokovnjaki in raziskovalci s področja izobraževanja odraslih v širšem mednarodnem prostoru. V zadnjih petih letih so poleg avtorjev iz Slovenije v njej objavljali avtorji iz Severne Amerike (ZDA, Kanade), Evrope (Bosne in Hercegovine, Cipra, Češke, Danske, Estonije, Finske, Hrvaške, Irske, Italije, Madžarske, Malte, Nemčije, Norveške, Portugalske, Slovaške, Srbije, Španije, Švedske, Združenega kraljestva), Afrike (Nigerije, Južne Afrike) in azijsko-pacifiške regije (Avstralije, Indije, Južne Koreje, Laos). Z odprtim dostopom do člankov prek spletne strani revije pa se je povečal tudi nabor bralcev, ki danes ne prihajajo zgolj iz Slovenije (čeprav ti ostajajo najštevilčnejši), ampak tudi iz drugih držav. Največji spletni doseg revija dosega v ZDA, Združenem kraljestvu, Hrvaški, Nemčiji, Kanadi, Avstraliji, Srbiji, Grčiji in Kitajski, večji nabor njenih rednih bralcev pa prihaja tudi iz Italije, Avstrije, Bosne in Hercegovine, Portugalske, Ukrajine, Češke, Madžarske, Švedske, Irske, Finske in Indije.

Posledično se je z odpiranjem revije širši mednarodni skupnosti od leta 2015 dalje povečala naša citiranost v revijah, ki so indeksirane v mednarodnih bibliografskih bazah, kot sta npr. Scopus in WoS, znatno se je okrepil mednarodni uredniški odbor, ki ga sestavljajo vidnejši akademiki in raziskovalci izobraževanja odraslih v evropskem prostoru, revija pa se je vključila v kar nekaj mednarodnih bibliografskih baz (npr. Erih Plus, DOAJ, CrossRef, EBSCO, ProQuest, Education Research Abstracts Online (ERA), CNKI, VOCEDplus, Asian Science Citation Index (ASCI)). Žal vsi ti napor (še) niso vodili do vključitve revije v mednarodno bibliografsko bazo Scopus, za katero si je uredniški odbor močno prizadeval, a bil pri tem žal trikrat neuspešen (v letih 2017, 2020 in 2022). Ključna dva »očitka« reviji s strani Scopusa sta, da ima premalo citatov v revijah, ki so že vključene v bazo Scopus (še posebej glede na leta izhajanja), ter da številne dobre mednarodne revije že obravnavajo tematiko izobraževanja odraslih. Čeprav argument o (premajhni) citiranosti lahko sprejmemo kot resno pomanjkljivost revije, čemur bo treba v prihodnosti posvetiti več truda – kljub temu, da so citati tudi predmet spora v mednarodni akademski skupnosti, saj je težko reči, kaj natančno kažejo citati (npr. negativni citati lahko kažejo na nestrinjanje ali iskanje napak v drugem dokumentu), citiranost se prav tako razlikuje med disciplinami, revije, ki ne izhajajo v angleškem jeziku, pa imajo le malo možnosti za mednarodno citiranje (Aman in Botte, 2017) – je predvsem drugi očitek reviji (in področju izobraževanja odraslih) skrb vzbujajoč. Sprašujemo se, na podlagi kakšnih kriterijev multinacionalni založniški gigant, kot je Elsevier, odloča o tem, kolikšno število revij potrebuje neko področje ali disciplina in kdaj je ta številka že prevelika. Še drugače. Imajo področja, kot so medicina, psihologija ali npr. ekonomija, že dovoljšno število dobrih mednarodnih revij, da (novonastale) revije, ki se želijo indeksirati v bazi Scopus, tega ne morejo doseči? Je revija, ki obravnava marginalizirano področje izobraževanja

odraslih, dovolj dobičkonosna za multinacionalne založniške gigante, ki na plečih akademikov, raziskovalcev, uredniških odborov in recenzentov v industriji tržnega znanstvenega založništva kuje ogromne dobičke?

Z odpiranjem revije mednarodni skupnosti smo akademikom in raziskovalcem s področja izobraževanja odraslih, ki ne prihajajo z dominantnega anglosaškega območja (območja, ki po številu revij in avtorjev dominira področju izobraževanja odraslih), prav tako omogočili prostor za izražanje drugih nacionalnih akademskih tradicij ter praktičnih in kulturnih izkušenj, ki ob globalni prevladi anglosaške (akademske) kulture postajajo vse bolj obrobne (prim. Fejes idr., 2019). A čeprav revija v svoji uredniški usmeritvi v zadnjih letih sledi načelom znanstvenih objav z vključevanjem tujih avtorjev ter objavljanjem v angleškem jeziku, hkrati še vedno spodbuja in neguje slovenski strokovni jezik z objavljanim prispevkov tako uveljavljenih domačih avtorjev kakor tudi mladih (doktorskih) raziskovalcev in praktikov.

Ob 30-letnici revije se zahvaljujemo vsem avtorjem, bralcem, recenzentom, urednikom, uredniškim odboru in založnikom za vaš prispevek, saj brez vas reviji ne bi uspelo izhajati že 30 let. Lepo vabljeni k branju intervjuja z glavnimi in odgovornimi uredniki revije *Andragoška spoznanja* ob 30-letnici, v katerem postavljamo v ospredje vrsto izzivov, s katerimi se je soočala, se sooča in se bo soočala revija, ki proučuje izobraževanje odraslih, kakor tudi k branju pričujoče tematske številke *Naproti vseživljenjskemu učenju in temu, da se nikogar ne pusti ob strani: Razmišljanje o vlogah ključnih nosilcev izobraževanja odraslih za trajnostno prihodnost*.

Borut Mikulec, glavni in odgovorni urednik

Tadej Košmerl, tehnični urednik

LITERATURA IN VIRI

- Aman, V. in Botte, A. (2017). A bibliometric view on the internationalization of European educational research. *European educational research journal*, 16(6), 843–868. <https://doi.org/10.1177/1474904117729903>
- Fejes, A., Fragoso, A., Jütte, W., Kurantowicz, E., Merrill, B., Salling Olesen, H. in Wildemeersch, D. (2019). Editorial: RELAs 10-year anniversary: What have we accomplished?. *European journal for research on the education and learning of adults*, 10(1), 7–12. <https://doi.org/10.3384/rela.2000-7426.relae17>
- Krajnc, A. (1995). Drage bralke in bralci. *Andragoška spoznanja*, 1(1–2), 3. <https://doi.org/10.4312/as.1.12.3>
- Ličen, N. (2014). Dvajset let reflektivne prakse. *Andragoška spoznanja*, 20(4), 3–5. <https://doi.org/10.4312/as.20.4.3-5>
- Rubenson, K. (2010). Adult education overview. V P. Peterson, E. Baker in B. McGaw (ur.), *International encyclopedia of education: Third edition* (str. 1–10). Elsevier.